

Snikinnføring av gmo-mat?

EU's forhandlinger med USA om en handelsavtale kan innføre genmodifisert mat i norske butikker via en urevidert og ikke-selektiv EØS avtale.

I USA har ikke matprodusenter av genmodifisert mat plikt til å oppgi at deres produkt er genmodifisert. Dette fører til at i USA flyter naturlig mat med genmodifisert mat om hverandre, uten oversikt over hvilke produkter som er ekte, og hvilke som er basert på genspleiset DNA.

Ulempen med genmodifiserte produkter er mange, de inneholder ofte antibiotikagener, som brukes til å bekrefte at de kulde-, insekt-resistente genene er overført, der og hvis for eksempel kulde-resistente tomater er produktet. Antibiotika-gener kan føre til at maten kan inneholde

Ingen krav til merking: I USA trenger ikke produsenter merke gmo-mat.

FOTO: COLOURBOX

antibiotika, og på sikt bidra til antibiotikaresistens i bakteriefloraen i miljøet. Enda verre, kan forbrukeren nære seg med noe antibiotika i dietten.

Genmodifiserte produkter kan også ha forskjellige nivåer av næringsstoffer fra naturlige produkter, som igjen fører til forskjellige næringsprofiler, som opprinnelig ikke er skreddersydd av naturen for det gjeldende folkegruppe (eksempelvis: inuitter i nord-amerika har ofte mer behov for vitamin A, ettersom det er mye hvitt (snø) og lite brunt og grønt (jord/trær) i omgivelsene deres), noe de får i seg via pattedyr i området. Nordmenn, kan ha mer behov for andre næringsstoffer enn for

eksempel italienere, derav nervestimulerende substanser som dopamin og endorfiner, som igjen kan næres av deres naturlige kosthold, spesielt via fisk. Å innføre syntetiske produkter i butikken kan med andre ord gradvis blende forbrukere og hele kulturer for sin opprinnelige matbehov og næringsbehov, noe som kan ha langsiktige effekter på sykdom- og helseprofiler.

En naturlig diett, basert på lokale matprodukter, naturlig dyrket og produsert i tilpassede mengder ut fra miljøets evne til vekst og vilkår for produksjon er med andre ord det riktige for enhver folkegruppe og nasjon. Genmodifisert mat, som S&W's bokse-mat (fra USA) som selges allerede hos noen Mega- og Meny-butikker burde med andre ord forhåndsmerkes, slik at forbrukeren kan alltid være den viktigste avgjøeren over hva som kjøpes inn, og ikke EU/USA-påvirkede matvaregiganter, som ikke forplikter seg til å informere forbrukere om genmodifisert innhold.

Sergio Manzetti
Forsker

KLIMA

Granplanting ikke effektivt

I Nationen torsdag den 7. november kommer forsker Harald H. Kvaalen fra Norsk institutt for skog og landskap med gode faglige innspill til debatten om granplanting som klimatilsk. Ensidi-ge påstander fra næringsaktører med sterke egeninteresser i det foreslåtte tiltaket var ventet og har florer i mediene, for eksempel innspillet fra Allskog som har stått på trykk i minst et tjuetalls aviser. Men, vi ble faktisk gledelig overrasket over tilsvaret fra Kvaalen, signert fra det eneste av utredningsgruppens forskningsinstitutter. Vi fryktet nemlig lenge at korridorpolitikkerne i byråkratiet og maktens grå eminenser hadde signalisert at debatten om granplanting som klimatilsk skulle ties i hjel. Så feil kan vi ta.

Kvaalen viser til at planting av gran påvirker klimaet på mange måter, hvilket vi er helt enig i.

Granplanting: Det framlagte forslaget om granplanting som klimatilsk bør skrinlegges, mener Anders Bryn og Bjørn Egil Flø.

FOTO: MARIANN TVETE

Derfor etterspør vi mer forskning før et slikt omfattende tiltak settes i gang. For planting av gran har selvsagt langt flere effekter på klimaet enn de Kvaalen omtaler, for eksempel effekten av karbondioksid ved rydding av arealer før planting, effekten av å plante på mer torvrike jordsmonn i fuktige klimaer, endret biokjemisk nedbrytning og stoffomsetning i jord ved tilplanting, effekten av solvinkel og topografi, potensiell økning av skogskader ved et framtidig varmere klima, og mange andre faktorer som verken Kvaalen eller vi trolig har god oversikt over. Skulle utredningsgruppen fått oversikt over dette gitt dagens kunnskap, måtte de nok inkludert innspill fra forskere og institutter med ulik tilnærming til problematikken. Disse, i all hovedsak kritiske innspillene, har nå kommet i etterkant av utredningen, fra blant annet Norsk institutt for Naturforskning, Artsdatabanken, Bioforsk, samt Universitetene i Bergen og Oslo.

Dessverre må vi for ordens skyld også påpeke at Kvaalen i sitt innlegg i Nationen tillegger oss meninger vi ikke har. Vi har aldri hevdet at «granplanting i Norge vil føre til global oppvarming». Vi påpeker at klimadebatten rundt planting av granskog, handler om mer enn binding av karbon, og at for eksempel endret albedo vil ha motsatt virkning. Dette er godt dokumentert, og bør derfor framkomme tydelig når effektene av granplanting på klimaet debatteres. Selv om en inkluderer for eksempel effektene av biogene aerosoler og endret skydekke, er det ikke dokumentert at gran-

planting langs kysten i Norge er et effektivt klimatilsk. I kronikken påpeker vi derfor følgende: «Hvordan slike forhold vil påvirke tilbakekoblingsmekanismene langs kysten i Norge er foreløpig ukjent, men vi kan likevel ikke si at fraværet av kunnskap underbygger behovet for økt skogplanting (kronikk i Klassekampen 7. oktober 2013)».

Gitt dagens kunnskapsgrunnlag mener vi det framlagte forslaget om granplanting som klimatilsk bør skrinlegges. Dette begrunner vi med følgende: Det er ikke dokumentert at granplanting i Norge er et effektivt klimatilsk. Bruk av 2 milliarder kroner framstår derfor som ufornuftig bruk av fellesskapets ressurser. Tiltaket medfører omfattende og dokumentert negative effekter på blant annet naturmiljøet, kulturminner og reiselivet. Av estetiske årsaker er også motstanden stedvis stor. Mye tyder også på at en god del av plantingene vil gjennomføres med sitkagran, som er en fremmed art svartelistet av Artsdatabanken, og som er i ferd med spre seg ut i landskapene rundt eldre plantefelt.

Til slutt, men ikke minst, tror vi at tiltaket vil bidra til å legitimere dagens forbruksmønster, og dermed bidra til å bremse viktige omstillingsprosesser.

Anders Bryn
Forsker, Naturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo

Bjørn Egil Flø
Forsker ved Norsk senter for bygdeforskning

MARKEDSREGULERING

Om mottaks- og forsyningsplikt

I Nationen 5. november forsøker Bjørn-Ole Juul-Hansen, adm. dir i KLF, seg på en oppklaring av fakta knyttet til markedsregulering. Samtidig anklager han professor Reidar Almås for å bomme på sannheten om sentrale punkter i dagens ordning. I den grad professor Almås bommer, er Juul-Hansens forsøk på korrigering ei heller særlig klargjørende eller si treffende.

Nortura har mottaksplikt for alt kjøtt av storfe, sau/lam og slaktegris, samt egg fra produsent. Dette er grunnleggende viktig for å opprettholde et landbruk over hele landet. For å kunne ha mottaksplikt har Nortura som markedsregulator mulighet til å gjennomføre tiltak innenfor rammene av Omsetningsloven. Et eksempel på tiltak er sesonglagring av storfekjøtt. Juul-Hansen sier at når Nortura har frosset inn 2000 tonn storfeslakt på fellesskapets regning, så har de private slakteriene tatt regningen selv. Dette er ikke riktig. På grunn av markedsreguleringen kan de private slakteriene redusere sine bestillinger hos Nortura på kort varsel. I høst har de redusert bestillingen med omlag 500 storfe pr uke. Det har da oppstått et overskudd hos Nortura. Dette overskuddet er frosset inn på reguleringslager. Ordningen har fungert etter intensjonene - prisen til bonde er opprettholdt og bonden har hatt sikkerhet for levering - også i en overskuddssituasjon.

Nortura har forsyningsplikt,

Underskudd: Nortura som markedsregulator har forsyningsplikt.

FOTO: MARIANN TVETE

også når det er underskudd og når det er åpnet for import. Juul-Hansen hevder at forsyningsplikten «lekker som en mjølkesil». Jeg stiller meg svært undrende til denne fremstillingen. Alle aktører har fått lik dekning av sin normale bestilling. Dette kan dokumenteres. Hadde ikke Nortura hatt forsyningsplikt, ville Nortura levert mindre i perioder med underskudd av kjøtt. Forsyningsplikten har bidratt til et mangfold av foredlingsbedrifter i kjøttbransjen som lite trolig ville vært der uten denne ordningen. At Nortura må supplere slakt til konkurrerende aktører med samme dekningsgrad som egen industri i underdekningsperioder, kan knapt antydes å være ein fordel for markedsregulator. Mange vil si snarere tvert i mot.

Jakob Simonhjell
Direktør, Nortura Totalmarked

MILJØ

Kratt, skog og tåkelegging

Debatten går om gjengroingsarealer skal plantast til med skog. Jarle E. Holberg frå Allskog sa i eit innlegg nyleg «Planting av ny skog vil skje på gjengroingsareal med lave biologiske verdier – vi snakker her om verdiløst, ugjennomtrengelig kratt.»

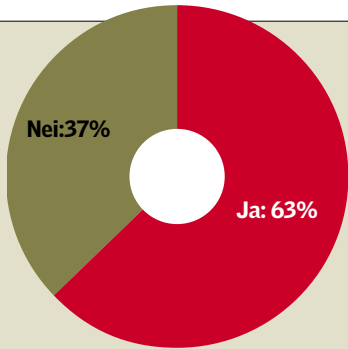
Det kan vere like greitt å illustrere ein typisk gjengroingssituasjon med eit bilete (t.v.).

Vår gjengroingsmark er alt for verdifull til at vi kan la skogegarane rasere landskap og biologisk mangfald med eit såkalla klimatilsk som ikkje ein gong har positiv klimaverknad.

Øystein Folden
Leiar, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

nationen.no

Vi har stilt følgende spørsmål:
Kan du tenke deg å gå på elgjakt alene uten jaktlag?

ANTALL STEMME: ANTALL STEMME: 990

Hver dag finner du avstemninger og meningsmålinger om aktuelle temaer på nationen.no. Klikk deg inn og stem!